

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 269.

Czwartek, 4 (16) Grudnia.

1869 r.

Dziennik wychodzi codziennie oprócz Świąt uroczystych i Niedzieli. — Prenumerata przyjmuje się w Warszawie i urzędach Poczty; w Warszawie przyjmuje się tak w głównym kanciarze Dyrekcji przy ulicy Miodowej N. 487, jak i w innych miejskich kanciarach. — Prenumerata w Warszawie rocznie r. 8; — półrocznie r. 4; — kwartalnie r. 2; — miesięcznie kop. 67. — Bez odnośnienia, prenumerata nie przyjmuje się. — Za odnośnienie do domu, dopłaca się miesięcznie kop. 5; — w Urzędach Poczty: rocznie r. 10; — półrocznie r. 5; — kwartalnie r. 2 kop. 50 i na te tylko terminy przyjmuje się prenumerata; w głównym zaś kanciarze można prenumerować po tejże cenie na te same terminy, a na inne po kop. 92 na miesiąc.

Rok 6.

Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6; za 2-krotne kop. 9; za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadesłane do zamieszczenia bez wskazania warunków ze strony autora, przechodzą do zupełnego rozporządzenia Dyrekcji. — Artykuły nieprzyjęte, będą zwracane tylko na osobiste żądania i zachowywane będą 3 miesiące; przyjęte, w razie potrzeby podlegają skróceniom. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — Artykuły i ogłoszenia nadsyłane do zamieszczenia tegoż samego dnia, powinny być dostawiane do Redakcji przed godziną 9 z rana. — Redakcja otwarta jest dla osób mających interesa, codziennie, oprócz dni świątecznych, od godziny 12 do 1 po południu.

PRENUMERATA

NA

DZIENNIK WARSZAWSKI

Dziennik Warszawski w roku przyszłym 1870 wychodzić będzie, według tego samego programu i w takich samych warunkach, jak w r. b., lecz w nieco zmienionym formacie.

Prenumerata miejscowa pozostaje też sama, a mianowicie:

w Warszawie bez rozsyłki:

na rok	rs. 8	—
„ 6 miesięcy	„ 4	—
„ 3 miesiące	„ 2	—
„ 1 miesiąc	„	k. 67

Za przesyłkę do domu, dopłaca się miesięcznie kopiejek 5.

Prenumerata zamiejscowa przyjmuje się **tylko w Kanciarze Głównym Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich**, na ulicy Miodowej Nr. 487, roczna, półroczna, kwartalna i miesięczna:

Cena prenumeraty zamiejscowej:

na rok; na pół roku; na 3 miesiące; na miesiąc.
10 rs. 1) 5 rs. 2) rs. 2 k. 50 3) 84 k. 4)

PP. prenumeratorowie zamiejscowi, pragnący zaprenumerować Dziennik, raczą przysyłać pieniądze, za termin żądany, wprost do Dyrekcji franco, z wyraźnym wypisaniem adresu. Numera Dziennika Warszawskiego będą wysłane w **banderolach z adresem prenumeratora**.

Ostrzegamy pp. prenumeratorów zamiejscowych, iż powinni **o ile można najwcześniej** dopełnić przesyłki pieniędzy, jeżeli pragną nie doznać przerwy w otrzymaniu Dziennika.

1) W tej cyfrze za ekspedycję 40 za przesyłkę pocztą 1 rsr. 60 kop.

2) W tej cyfrze za ekspedycję 20 za przesyłkę pocztą 80 kop.

3) W tej liczbie za ekspedycję 10 za przesyłkę pocztą 40 kop.

4) W tej cyfrze za ekspedycję 3 1/2 za przesyłkę pocztą 13 1/2 kop.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Nominacja. — Awanse. — Postanowienie Namiestnika w Królestwie Polskim (c. d.). — Magistrat m. Warszawy. — Towarzystwo drogi żel. warsz.-bydg. — Rada zarządzająca towarzystwa drogi żel. warsz.-wiedeńskiej.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — Telegramy. — Wiadomości telegraficzne. — Ekonomiczne porównanie. — Wystawa fantów wiel-

kiej loterii na korzyść ochrony Marjińskiej. — Krajowa księga stad. — Kurjerek — Oświetlenie. — Kursa monet. — Obchód jubileusza. — Przedstawienie. — Bal. — Korespondencja Dziennika Warszawskiego: z Paryża. — Austrija i ziemie słowiańskie. Mowa tronoza. — Wyjazd cesarza. — Francja. Przesilenie ministerjalne. — Kwestja soboru. — Turcja i ziemie słowiańskie. Firman sultański. — Hiszpanja. Kandydatura księcia Genui. — Portugalia. Wyjaśnienie rzeczy. PRZEWODNIK WARSZAWSKI. Towary żelazne, kasy i łózka u p. Geyer.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa.

dnia 4 (16) Grudnia.

Nominacja. — Przez Najwyższy rozkaz w wydziale woj-skowym, z d. 23 listopada, zostający do poleceń przy sztabie okręgu wojennego warszawskiego kapitan *Iwaszkin*, mianowany został pełniącym obowiązki starszego adjutanta tegoż sztabu.

Awanse. — Przez Najwyższy rozkaz z d. 23 listopada, awansowani zostali za wysługę określonego terminu na radców stanu: dywizyjny lekarz 3-ej dywizji piechoty gwardji *Szachtlinger*, od 12 grudnia 1868 roku; starszy lekarz 3-ej brygady artylerji gwardji i grenadierów *Messerschmidt*, od 19 września 1863 roku; starsi ordynatorowie szpitalów wojskowych: warszawsko-ujazdowski, *Meleszko*, od 16 lutego 1856 r. i *Werner* od 19 listopada 1862 r.; z radców dworu na radców kolejalnych: starsi lekarze pułków gwardji: grodzieńskiego huzarów, *Sobolewski*, od 21 kwietnia 1860 r.; ułańskiego Jego Cesarskiej Mości, *Werman*, od 29 marca 1862 r.; litewskiego, *Witte*, od 21 sierpnia 1866 r.; wolińskiego, *Oleszkiewicz*, od 1 września 1859 roku. (Rus. Inwal.)

Dalszy ciąg Postanowienia Namiestnika w Królestwie Polskim o pensjach emerytalnych i dodatkach do nich)*

34) Asesorowi Kolejalnemu, Janowi *Ulejskiemu*, spadłemu z etatu Nauczycielowi Gimnazjum w Łomży, za 29 letnią służbę, rs. 200 z funduszków Skarbowych.

35) Asesorowi Kolejalnemu, *Józefowi-Joachimowi Żeglińskiemu*, spadłemu z etatu Nauczycielowi Szkoły Powiatowej Pedagogicznej w Sandomierzu, za 35-letnią służbę, rs. 700, a mianowicie: rs. 525 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 175 z funduszków Skarbowych.

36) Cyprianowi *Leonowiczowi*, spadłemu z etatu Nauczycielowi b. Szkoły Ogólnej Powiatowej w Pultsku, za 32-letnią służbę, rs. 337 kop. 50, a mianowicie: rs. 253 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 84 kop. 50 z funduszków Skarbowych.

37) Radey Kolejalnemu, Piotrowi *Perkowskiemu*, spadłemu z etatu Starszemu Referentowi b. Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego, za 35-letnią służbę, rs. 750, a mianowicie: rs. 693 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 57 z funduszków Skarbowych.

38) Dwojgu dzieciom po n. Antonim-Kazimierzu *Sulimowski*, Budowniczym b. Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego i n. Anastazji z Antoszewiczów, małżonkach pozostałym, a mianowicie: Julji-Felicji-Wilhelminie i Edwardowi-Januaremu, za 23-letnią służbę ich ojca, rs. 90 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego.

39) Radey Dworu, Antoniemu *Izdebskiemu*, spadłemu z etatu Nauczycielowi Szkoły Powiatowej Ogólnej w Pultsku, za 32-letnią służbę, rsr. 450, a mianowicie: rsr. 337 kop. 50 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 112 kop. 50 z funduszków Skarbowych.

40) Joannie z Strachów *Sniechowskiej*, b. Nauczycielce Szkoły Elementarnej w Kaliszu, za 24-letnią służbę, rs. 27 kop. 50, a mianowicie: rs. 20 kop. 50 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 7 z funduszków Skarbowych.

41) Augustowi *Rondthalerowi*, b. Nauczycielowi Szkoły Elementarnej Ewangelickiej w m. Brezinie, za 41-letnią służbę, rs. 300, a mianowicie: rs. 225 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 75 z funduszków Skarbowych.

42) Radey Dworu, Ignacemu *Karpieskiemu*, b. Pomo-cnikowi Inspektora i zarazem Nauczycielowi Gimnazjum Realnego w Włocławsku, za 30-letnią służbę, rs. 900, a mianowicie: rs. 675 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 225 z funduszków Skarbowych.

43) Zofji z Osuchowskich *Twarowskiej*, wdowie po Sekretarzu Kolejalnym Ludwiku Twarowskim, spadłym z etatu Nauczycielu Szkoły Rolniczej w Końsko-Woli, oraz ich córce Leokadii-Michalinie, za 30-letnią służbę ich męża i ojca, rs. 225 z funduszków Skarbowych, a mianowicie: rsr. 168 kop. 75 dla wdowy, a rsr. 56 kop. 25 dla córki.

44) Radey Dworu, Janowi *Tomczykiemu*, spadłemu z etatu Starszemu Referentowi b. Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego, za 40-letnią służbę rs. 1,000, a mianowicie: rs. 750 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rsr. 250 w drodze łaski z funduszków Skarbowych.

45) Alojzemu *Gaszewskiemu*, spadłemu z etatu Nauczycielowi przy Gimnazjum w Siedlcach, za 27-letnią służbę, rs. 75 z funduszków Skarbowych.

46) Natalji z Łotockich *Werzykowskiej*, wdowie po księdzu Macieju Werzykowskim, Nauczycielu religji prawosławnej w Gimnazjum Petrokowskim, oraz ich 5-gu dzieciom: Elżbiecie, Atanazemu, Aleksandrowi, Zofji i Stefanowi, za 30-letnią służbę ich męża i ojca, rs. 337 kop. 50, a mianowicie: rs. 219 kop. 50 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 118 z funduszków Skarbowych, w połowie dla wdowy, w połowie dla dzieci.

47) Łukaszowi *Hakowskiemu*, b. Nauczycielowi przy Szkole Powiatowej Ogólnej w Łowiczu, za 30-letnią służbę, rs. 135, a mianowicie: rs. 101 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rsr. 34 z funduszków Skarbowych.

48) Salomei z Kontkiewiczów *Rogalskiej*, wdowie po Asesorze Kolejalnym Ignacym Rogalskim, Młodszym Cenzorze Warszawskiego Komitetu Cenzury, za 35-letnią służbę jej męża, rsr. 375, a mianowicie: rsr. 275 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rsr. 100 z funduszków Skarbowych.

49) Wojciechowi-Ignacemu *Strońskiemu*, b. Podlesnemu w Leśnictwie Olkusz, za 40-letnią służbę, rsr. 352 kop. 50, a mianowicie: rs. 343 kop. 50 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, a rs. 9 w drodze łaski z funduszków Skarbowych.

50) *Józefowi Kowaczowi*, spadłemu z etatu Ekspedytorowi rogatki w służbie Zewnętrznej b. Urzędu Konsumcyjnego m. Warszawy, za 31-letnią służbę, oprócz pensji emerytalnej rs. 225, nadanej mu już postanowieniem Namiestnika z dnia 11 (23) Października 1868 r., pensja dodatkowa z tytułu spadnięcia z etatu w ilości rs. 90 z funduszków Skarbowych.

51) Janowi *Ostrowskiemu*, spadłemu z etatu Dozorca rzezi przy b. Urzędzie Konsumcyjnym m. Warszawy, za 27-letnią wojskową i cywilną służbę, rs. 50 z funduszków Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu tyleż rs. 50 i z tychże funduszków.

52) Franciszkowi *Milewskiemu*, b. Bednarzowi przy Magazynie Solnym w Pultsku, za 31-letnią służbę, rsr. 90 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego.

53) Janowi *Rutkowskiemu*, spadłemu z etatu Kontrolerowi Skarbowemu Powiatu Siedleckiego, za 26-letnią służbę, rs. 187 kop. 50 z funduszków Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu tyleż rs. 187 kop. 50 i z tychże funduszków.

54) Asesorowi Kolejalnemu, *Józefowi Grzegorzewiczowi*, spadłemu z etatu Kontrolerowi Powiatowemu Okręgu Krasnostawskiego, za 30-letnią służbę, rs. 450 z funduszków Stowarzyszenia Emerytalnego, oraz z tytułu spadnięcia z etatu, rs. 180 z funduszków Skarbowych.

55) Feliksowi *Olszewskiemu*, spadłemu z etatu Ekspedytorowi rogatki b. służby Konsumcyjnej m. Warszawy, za

*) Patrz *Dzien. Warsz. Nr. 268.*

31-letnią wojskową i cywilną służbę, rs. 225, a mianowicie: rs. 90 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 135 w drodze łaski z funduszu Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu rs. 90, z funduszu Skarbowych.

56) Janowi *Micielskiemu*, spadlemu z etatu Dozorca Kontrolnemu b. służby konsumcyjnej m. Warszawy, za 24 letnią wojskową i cywilną służbę, rs. 54 z funduszu Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu, tyleż rs. 54 i z tychże funduszu.

57) Asesorowi Kolegjalnemu, Erazmowi *Gibasiewiczowiczowi*, b. Pisarzowi Magazynu Solnego w Nowem-Mieście, za 34-letnią wojskową i cywilną służbę, rs. 225, a mianowicie: rs. 112 kop. 50 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i tyleż rs. 112 kop. 50, w drodze łaski z funduszu Skarbowych.

58) Radcy Dworu, Franciszkowi *Wolnickiemu*, spadlemu z etatu Naczelnikowi Sekcji Buchalterji w b. Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, za 35-letnią służbę, rsr. 1,350 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

59) Franciszce z Kolendowskich *Bogusławskiej*, wdowie po Asesorze Kolegjalnym Benedykcie Bogusławskim, Nadrachmistrzu Sekcji dóbr i lasów w Rządzie Gubernjalnym Warszawskim, za 40-letnią służbę jej męża, do pensji rs. 253 kop. 12 1/2, wyznaczonej jej już decyzją Komisji Emerytalnej z dnia 22 Listopada (4 Grudnia) 1868 roku, dodatek w ilości rsr. 84 k. 37 1/2 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

60) Karolinie z Uścickich 1-go ślubu Grotkowskiej, 2-go *Majewskiej*, wdowie po Antonim Majewskim, spadłym z etatu Podrewizorze Dochodu Tabacznego, za 21-letnią służbę jej męża, rs. 25 z funduszu Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu jej męża tyleż rsr. 25 i z tychże funduszu.

61) Franciszkowi *Krynickiemu*, spadlemu z etatu Ekspedytorowi rogatki w b. służbie Konsumcyjnej m. Warszawy, za 25-letnią służbę, rs. 112 kop. 50 z funduszu Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu tyleż rs. 112 kop. 50 i z tychże funduszu.

62) Ludwice z Bilickich *Godzińskiej*, wdowie po Józefie Godzińskim, spadłym z etatu Dozorca rzezi w b. służbie Konsumcyjnej m. Warszawy, oraz ich córce Euzebji-Katarzynie, za 32-letnią służbę ich męża i ojca, rsr. 90 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego, a mianowicie: rsr. 67 kop. 50 dla wdowy, a rs. 22 kop. 50 dla córki, oraz z tytułu spadnięcia z etatu ich męża i ojca, rs. 36 z funduszu Skarbowych, a mianowicie: rs. 27 dla wdowy, a rs. 9 dla córki.

63) Józefowi *Sędzińskiemu*, spadlemu z etatu Strażnikowi b. Służby Konsumcyjnej m. Warszawy, za 26-letnią służbę, rs. 45 z funduszu Skarbowych.

64) Adolfowi *Iżykiemu*, spadlemu z etatu Ekspedytorowi rogatki b. Służby Konsumcyjnej m. Warszawy, za 21 letnią służbę, rs. 90 z funduszu Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu, tyleż rs. 90 i z tychże funduszu.

65) Ludwikowi *Frühhuber de Grubenthal*, spadlemu z etatu Rewizorowi Starszemu przy b. Urzędzie Konsumcyjnym m. Warszawy, za 23-letnią służbę, rs. 150 z funduszu Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu tyleż rs. 150 i z tychże funduszu.

66) Asesorowi Kolegjalnemu, Aleksandrowi *Szmideckiemu*, b. Wice-Dyrektorowi Wydziału Górnictwa przy Zarządzie Finansowym w Królestwie, za 34-letnią służbę, rsr. 1,875 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

67) Antoniemu *Mianowskiemu*, spadlemu z etatu Kontrolerowi Powiatowemu Okręgu Wartoskiego, za 31-letnią służbę, rs. 450 z funduszu Skarbowych, oraz z tytułu spadnięcia z etatu, rs. 180 z tychże funduszu.

68) Julianowi *Roman*, spadlemu z etatu Nadzorce VIII Uczastku w Zarządzie Akcyjnym Gubernji Kieleckiej, za 31-letnią służbę, rs. 375 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego, oraz z tytułu spadnięcia z etatu rs. 150 z funduszu Skarbowych. (d. c. n.)

Magistrat Miasta Warszawy podaje do powszechnej wiadomości, iż dla zamknięcia z końcem upływającego roku rachunków i ksiąg kasowych Warszawskiej Kasy Oszczędności, czynności tejsze Kasy, oraz kantoru pomocniczego w gmachu szkolnym za kościołem św. Aleksandra przy Alei Belwederskiej pomieszczonego, tak co do przyjmowania wniosków od uczestników, jako też i dokonywaniu im wyplat, od dnia 20 Grudnia (1 Stycznia) 1869/70, do dnia 2 (14) Stycznia 1870 r. zamknięte będą.

Towarzystwo drogi żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej. Rada Zarządzająca zawiadamia, że kupony procentowe za drugie półrocze 1869 r. od akcji Towarzystwa (mające wartości rs. 2 od akcji storublowych, zaś rs. 10 od akcji pięćsetrublowych) wypłacane będą począwszy od d. 21 Grudnia (2 Stycznia) 1869/70 r. jak następuje: w *Warszawie* w Kasie Głównej Towarzystwa; w *St. Petersburgu* w Banku dyskontowym lub u domu handlowego Sterky i Syn; w *Wrocławiu* u Zjednoczenia Bankowego Szląskiego; w *Berlinie* u domu handlowego G. Müller et Comp.; w *Amsterdamie* u domu handlowego Lippmann Rosenthal et Comp.; w *Brukseli* u domu handlowego Brugmann Synowie; w *Frankfurcie nad Menem* u domu handlowego J. Weiller Synowie; w *Krakowie* u domu handlowego Anto-

ni Heleel. Do kuponów przedstawianych do wypłaty należy dołączyć specyfikację porządkiem numerów ułożoną; formularze do takich specyfikacji, wydaje Kasa Główna dróg żelaznych w Warszawie. Jednocześnie Kasa Główna spłacać będzie według wartości imiennej wylosowane w roku 1869 i w poprzednich latach, akcje drogi żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej i wydawać w miejsce ich stosownie do § 45 Ustawy tak zwane akcje pożyczkowe.

Rada Zarządzająca Towarzystwa drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej. — Zawiadamia, że kupony za drugie półrocze 1869 od pięć-procentowych Obligacji Towarzystwa Serji II-iej 500 i 100 talarowych, wypłacane będą począwszy od 21 Grudnia (2 Stycznia) 1869/70 r. w Kasach następujących: w *Warszawie* w Kasie Głównej Towarzystwa, w *Petersburgu* w Banku dyskontowym lub u domu G. Sterky i Syn, w *Berlinie* u domu G. Müller et Comp., w *Wrocławiu* w Kasie Zjednoczenia Bankowego Szląskiego, w *Amsterdamie* u domu Lippmann Rosenthal et Comp., w *Brukseli* u domu Brugmann Synowie, w *Londynie* u domu N. M. Rothschild and Sons. Wypłata kuponów dopełnianą będzie według rzeczywistej ich wartości, w talarach pruskich, funtach sterlingach, frankach i guldenach holenderskich, na kuponach wyrażonej. W tymże czasie i w tychże Kasach realizowane będą po cenie nominalnej obligacje Serji II-iej wylosowane w Październiku r. b. których numera do wiadomości podane zostały.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa,

dnia 4 (16) Grudnia.

Mowa tronowa cesarza austriackiego otwierająca posiedzenia wiedeńskiej rady państwa, rozmaicie jest wykładana przez dzienniki. I tak kiedy *Independance belge* powiada, że mowa ta skąpa jest w obietnice, nie otwiera nowych widoków, i jest tylko stanowczą w wyrażeniu woli nieukładania się z ideami federacyjnymi i prowincjonalno-autonomicznymi, które doprowadziłyby do unji dynastycznej jedynie, *Nordd. Allg. Zing* upatruje w niej widoczną wskazówkę, że rząd użyje wszelkich środków dla przeprowadzenia pojednania z Czechami i Galicją, wnosząc to z ustępu uznającego za słuszne roszczenia pojedynczych prowincji do regulowania swych spraw samoistnie. Tenże dziennik w wyrażeniach mowy tronowej upatruje także wskazówkę, jak trudno było rządowi zrobić te ustępstwa, wymożone na nim przez położenie kraju; nie tai ona także, iż rząd przewiduje opozycję przeciwko swej polityce ze strony tak zwanego, wiernego konstytucji od-cienia.

O przesileniu ministerjalnem we Francji, dotąd są ciągle bardzo niepewne wiadomości, a jednak potrzeba utworzenia nowego gabinetu coraz widoczniej daje się spostrzegać. Utworzona w ciele prawodawczem większość parlamentarna z prawego i lewego środka, w braku kierującej nią ręki, rozpręga się przy każdej sposobności, jak to się daje widzieć przy głosowaniu w przedmiocie sprawdzania ważności wyborów. Objasniają wprawdzie, iż większość ta, uważając wspomnianą czynność za ekstraparlamentarną, czeka tylko na jej ukończenie, aby przez postawienie w pierwszej lepszej sprawie kwestji zaufania dla obecnego gabinetu, obalić go i uwydatnić się stanowczo. Jednakże p. Forcade, uzyskawszy przy głosowaniu w przedmiocie sprawdzania ważności wyborów znaczną większość, sądził, iż zdoła ją nadal utrzymać i do tego stopnia potrafił wpoić swe przekonanie w cesarza Napoleona, iż i ten ostatni uznał możność pozostania p. Forcade w nowym gabinecie, jako ministra parlamentarnego. W skutku tego pan Forcade, jak już wspominaliśmy wczoraj, proponował p. Emilowi Ollivier wydział w mającym się utworzyć nowym gabinecie, ale p. Ollivier propozycję tę odrzucił. Ponieważ czynność sprawdzania ważności wyborów jest na ukończeniu, z niecierpliwością oczekują w Paryżu, na postanowienie cesarza Napoleona.

Sprzecznosc jaka zdaje się istnieć pomiędzy zapowiedzianem przez marszałka Prima, na posiedzeniu hiszpańskich kortezów, proklamowaniem kandydatury księcia Tomasza genueńskiego, a powszechnie znanym poglądem rodziny tego księcia, dzienniki półurzędowe paryżkie objaśniają w ten sposób, że matka księcia Tomasza nie ma nic przeciwko wybraniu go na króla hiszpańskiego, pod warunkiem, aby syn jej nie udał się do Hiszpanji przed dośnięciem do pełnoletności i uspokojeniem kraju. Marszałek Prim dla tego zaś popiera tak silnie tę kandydaturę, iż ma nadzieję sprawować obowiązki rejenta na miejsce marszałka Serrano, do czasu dośnięcia do pełnoletności księcia Tomasza.

Tymczasem książę Saldanha nie stracił nadziei przeprowadzenia unji iberyjskiej, i jak zapewniają, mając poparcie króla włoskiego, Anglii i innych państw, potrafił już skłonić do swej myśli obecnie panującego króla portugalskiego, pomimo stanowczej opozycji kraju i gabinetu lisbońskiego.

Telegramy

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Paryż, 15 (3) grudnia. Krążą pogłoski na serjo, o rychłej zmianie gabinetu.

Florenceja, 15 (3) grudnia. Gabinet Lanza (Sella?) przedstawił izbie program; ministerstwo zamierza wprowadzić oszczędności, a jeżeli te będą niedostateczne, nałożyć nowe podatki; deficyt będzie zredukowany do 70 lub 80 milionów.

(Correspondenz Bureau).

Wiadomości telegraficzne.

* *Borysoglebsk, 30 listopada (12 grudnia).* Dziś, pociągiem nadzwyczajnym drogi żelaznej griażskoborysoglebskiej, przyjechali tu inżynier główny dróg żelaznych prywatnych, p. Grave, i członkowie komisji zarządzającej, w której on prezyduje i która przysłana została dla dania opinji co do pomienionej drogi żelaznej. Tymże pociągiem przyjechali tu prezes towarzystwa książę Wołkoński, członekowie zarządu, główny konstruktor drogi p. Gubonin, inżynierowie którzy kierowali robotami i inne osoby. Po zbadaniu drogi, komisja wydała opinię co do niezwłocznego otwarcia takowej. Zarząd postanowił otworzyć tę drogę 3 (15) grudnia, stały zaś ruch na niej rozpocznie się 4 (16) grudnia (*St. Pet. Wied.*)

* *Wiedeń, 14 (2) grudnia.* *Wiener Zing* ogłasza urzędownie nominacje marszałka krajowego niższo-austriackiego, kawalera Pratobevera, i burmistrza miasta Wiednia Feldera, na członków izby panów. Tenże organ urzędowy zaprzecza pogłosce o dymisji ministra wojny. (*Wolffs T. B.*)

* *Wiedeń, 14 (2) grudnia.* Izba deputowanych wybrała na swego prezesa Kaiserafelda, 90 głosami z ogólnej liczby 127. Kaiserafeld zwrócił w swej mowie inauguracyjnej uwagę na tę okoliczność, że stronnictwa w Austrii stoją jeszcze naprzeciw siebie w wielkiej sprzeczności. Pozostają jeszcze do rozwiązania kwestje stanowczej doniosłości, lecz każda konstytucja jest dziełem pracy niezamordowanej; wystrzegać się należy przedewszystkiem ciągłego wahania się pomiędzy sprzecznościami. Mówca wynurza nadzieję, że izba deputowanych doprowadzi do końca pracę odbudowania konstytucji, w interesie trwałego wzmocnienia państwa, które chce on widzieć ustrzeżonem od prób, jakie muszą skończyć się tem, iż zmieniają rolę niezadowolonych. Na wice-prezesa wybrany został Hopfen. (*Tamże.*)

* *Wiedeń 14 (2) grudnia.* Na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych, rząd złożył liczne propozycje, między innymi raport sprawozdawczy w przedmiocie przedłużenia stanu wyjątkowego w Cattaro, prawo co do zabezpieczenia tajemnicy listów i prawo w przedmiocie wolności zgromadzeń dla robotników. Minister skarbu złożył projekt do prawa w przedmiocie dalszego poboru podatków do marca 1870 roku, oraz budżet na r. 1870. Minister

skarbu złożył długi, dobrze przyjęty obraz położenia finansów; wydatki na rok 1870 obliczone są na 320,700,000, dochody zwyczajne na 275,000,000, deficyt zatem na 24,300,000 zł. reń.; wydatki wynoszą na 1870 rok o 21,300,000 zł. reń. więcej niż w tym roku, co minister skarbu usprawiedliwia znacznie zwiększeniem wydatkami na subwencje dla dróg żelaznych, oraz zwiększeniem wydatków na landwerę, żandarmerję i t. d. Deficyt ma być pokryty przewyżką w dochodach stałych, oraz sprzedażą dóbr państwa (17 milionów), pozostałością aktywów administracji kontroli (2 miliony), pozostałością w kasie (3 miliony), tak, iż w roku 1870 można będzie obejść się bez operacji kredytowej. Izba deputowanych postanowiła wybrać komisję adresową złożoną z 15 członków, dla zredagowania projektu odpowiedzi na mowę tronową. (Tamże.)

* *Praga, 13 (1) grudnia.* W kolegium reprezentantów miasta roztrząsana była dziś petycja podpisana przez 4,000 osób i żądająca, ażeby ulica Dominikańska otrzymała nazwę „ulicy Husa”. Rada miejska wnosiła za odrzuceniem tego żądania, jako nieopartego na historii. Stronnictwo młodocześnie zażądało zmiany nazwy dla powodów narodowych, albowiem terazniejsza nazwa pomienionej ulicy datuje od czasu bitwy białogórskiej. Pomimo opozycji stronnictw klerykalnego i staroczeskiego, kolegium postanowiło 30 głosami przeciw 23, zmienić nazwę. Przy ogłaszaniu tego postanowienia, publiczność przepelniająca galerję wydała grzmiący okrzyk „Sława”. (Tamże.)

* *Paryż, 13 (1) grudnia.* Ciało prawodawcze sprawdzało dziś w dalszym ciągu wybory; uznane zostały jako ważne wybory Girault'a i Joliot'a, ten ostatni 198 głosami przeciw 92.—Z Lizbony donoszą, że panuje tam zupełna spokojność i że wzburzenie umysłów minęło. (Tamże.)

* *Paryż, 14 (2) grudnia.* Journal officiel oświadcza, że bezzasadną jest wiadomość podana przez gazety, jakoby margr. de Lavalette, ambasador francuzki w Londynie, przybył do Paryża. Lavalette nie opuścił Londynu. — W swym przeglądzie politycznym, dziennik urzędowy oświadcza, że zającie pomiędzy sultanem i wice-królem Egiptu może być uważane jako całkiem załatwione. (Tamże.)

* *Paryż, 14 (2) grudnia.* Na dzisiejszem posiedzeniu ciała prawodawczego, Caizelles i 22 deputowanych żądających zainterpelowania rządu co do niezbędności natychmiastowego zarządzenia śledztwa parlamentarnego. Brame i 52 deputowanych, będących stronnictwami cel opiekuńczych, zażądali interpelacji co do niezbędności wypowiedzenia traktatów handlowych przed 4-m lutego 1870 roku i utrzymania taryfy terazniejszej jedynie do czasu ogłoszenia nowej taryfy, oraz złożenia projektu do prawa, regulującego wszystkie kwestje taryfy, zwłaszcza zaś te, które dotyczą tymczasowych pozwoleń co do przywozu. Izba odroczyła roztrząsanie tych żądań co do stawiania interpelacji do czasu ukończenia sprawdzania wyborów. (Tamże.)

* *Rzym, 12 grudnia (30 listopada).* W przyszły wtorek odbędzie się druga kongregacja jeneralna dla zamianowania za pomocą głosowania tajnego (na zasadzie listu apostołskiego *Multiplices inter* z dnia 27 listopada, regulującego karność wewnętrzną soboru), ośmdziesięciu szcziem biskupów, członkami czterech komisji: wiary, karności, zakonów religijnych i spraw wschodnich. Na kongregacjach jeneralnych i posiedzeniach używany był ma sam tylko język łaciński. Do rozporządzenia ojców wschodnich wyznaczono przysięgłych tłumaczy. Urzędowa statystyka członków obecnej hierarchji katolickiej, którzy z prawa albo na mocy przywileju mogą zasiadać w soborze, została rozdana. Obejmuje ona 55 kardynałów, 11 patriarchów, 927 prymasów, arcybiskupów, biskupów i opatów nullius, 22 infułatów i 29 jenerałów zakonów religijnych. Niema jeszcze żadnej urzędowej danej o liczbie tych, którzy są obecni w Rzymie. (Tamże.)

* *Rzym, 13 (1) grudnia.* Papież zakomunikował soborowi wiadomość o ukonstytuowaniu się komisji, która ma stanowić o dopuszczeniu lub odrzuceniu takich kwestji, co do których służy inicjatywa każdemu z członków soboru. Członkowie tej komisji mianowani zostali bezpośrednio przez papieża, będą zaś oni stanowić uchwały z zastrzeżeniem przyjęcia ich przez papieża. Prezjdującym w komisji jest kardynał Patrizi; do liczby jej członków należą kardynałowie Antonelli i Bili, patriarcha jerozolimski, arcybiskupi mechliński i westminsterski, biskup z Padeborn arcybiskupi z Rouen i Tours (dwaj ostatni są jedynymi francuzkimi członkami komisji). (Tamże.)

* *Madryt, 13 (1) grudnia.* Deputowani republi-

kańscy, zniechęceni fałszywym swoim stanowiskiem, postanowili zaprzestać rozpraw rozpoczętych przez p. Castelara na sobotniem posiedzeniu kortezów. (Cor. H. B.)

* *Lizbona, 11 grudnia (29 listopada).* (Ze źródła paragwajskiego). Statek francuzki przybyły z La-platy, przywiózł wiadomości z teatru wojny w Paragwaju, że pomiędzy wojskami sprzymierzonych a wojskami prezydenta Lopeza, stoczone zostały dwie nieznaczne potyczki. Rządy sprzymierzone w obec napotykanym ważnym trudności, gdyż armje ich cierpią niedostatek żywności i środków przewozu, ażeby mogły dalej prowadzić swoje zaczepne działania w Paragwaju, zajmują się wyszukaniem środka dla położenia końca nieskończonej wojnie prowadzonej z tą rzecząpospolitą. Minister spraw zagranicznych rzecząpospolitej wschodniej odjechał do Rio-Janeiro z misją specjalną, dotyczącą wojny z Paragwajem. Donoszą również o odjeździe tam z podobną misją ministra spraw zagranicznych związku argentyńskiego p. Varela. (Cor. H. B.)

* *Berlin, 14 (2) grudnia.* Z powodu domysłów wprowadzanych przez pisma zagraniczne z przedwczesnego powrotu hr. Bismarcka, *Neue Preus. Z.* oświadcza: Hrabia Bismarck byłby przedłużył niezawodnie swą kurację do świąt Bożego Narodzenia, gdyby choroba jego syna nie była go zmusiła do powrotu. Kanclerz związkowy brał ile możności udział w sprawach państwa za pomocą narad ze swymi kolegami i za pomocą sprawozdań składanych królom. (Tamże.)

* *Londyn, 14 (2) grudnia.* Z Waszyngtonu donoszą pod datą wczorajszą przez telegraf atlantycki: Izba reprezentantów odrzuciła 128 głosami przeciw 42 wznowienie traktatu kanadyjskiego co do wzajemności. (Tamże.)

* (Ekonomiczne porównanie). *Warsz. Dniw.* pisze: „Lwowskie pismo *Gmina*, stanowiąca organ miejscowego gospodarstwa wiejskiego, chociaż nie zawsze ocenia ekonomiczne fakta z bezstronnością, chociaż mięsza politykę do gospodarstwa, niemniej zamieszcza czasem artykuły, nie pozabawione pewnego znaczenia. Do tej kategorii należy zaliczyć niedawno podany artykuł pod tytułem: „Stan ekonomiczny Galicji i Królestwa Polskiego.” Kilka wyryków, natchnionych przez zółciowe usposobienie pisma, i wcale nie mających styczności z samą rzeczą, nie odejmują wspomnionemu artykulowi jego pouczającej praktyczności. Przynajmniej nie można zarzucić organowi lwowskiemu samochwałstwa, upiększania sprawy ze szkodą prawdy, jak to robią jego galicyjscy towarzysze. „Porównując kraj nasz z innymi częściami dawnej Rzeczypospolitej” — pisze *Gmina*, — „doznajemy uczucia upokorzenia. Galicja ostatnie zajmuje miejsce pod względem rozwoju życia narodowego, a chociaż możnaby przytoczyć wiele powodów uniewinniających, to przecież jeżeli rozważymy, jak mało uczyniono wśród pomyslnych okoliczności lat ostatnich — trudno nam powstrzymać się od smutnego wyznania, że główną przyczyną stagnacji jest nasze własne niedołęstwo.” Wspomniałszy, że Poznańskie, wchodząc w skład królestwa pruskiego, zawdzięcza swoją wewnętrzną pomyslną wzorowym pruskim urządzeniom, lwowskie pismo mniema, że ze względu na miejscowe warunki „Królestwo Polskie jedynie może Galicji dostarczyć odpowiednich przykładów, godnych naśladowania.” Porównując w ogólnych rysach dwie te prowincje, *Gmina* powiada: „Galicja od stu lat zostaje w nieprzerwanym prawie spokoju, i mogła bezpiecznie oddawać się pracom gospodarczym; pomimo tego jednak bieda galicyjska nie ustępuje, ale niemal się powiększa codziennie. Przeciwnie, ziemia Królestwa Polskiego, zorna kulami tyłu wojen, zdaje się posiadać jakąś cudowną siłę, która rany zabliznia i po największych klęskach nadzwyczajną objawia żywotność.” Ekonomiczny organ jednostronnie upatruje zbawczą siłę Królestwa Polskiego w przemyśle. Przypuścimy, że tak. Ale dla czegoż Galicja przy urodzajnej ziemi, przy jednakowej ilości lasów, korzystając prawie w jednakowym stopniu z tutejszym krajem z komunikacji wodnych, nie może posiadać „cudownej siły,” która zależy nie tylko od samych bogactw naturalnych, ale głównie od społecznej działalności? Ten to sekret pomija *Gmina*, chociaż w dalszych jej rozumowaniach sam wychodzi na jaw. „Po wojnach napoleońskich kraj był straszliwie spustoszony i wycieńczony, kiedy założono pierwsze fabryki. W przeciagu piętnastu lat utrwalił się przemysł tak dalece, że zniszczyć go nie zdołały wszystkie następne klęski (polskie rewolucje 1830 i 1863 r.) I dziś w pośród niezmiernie pogorszonych okoliczności

(wyniszczenia przez kontrybucje na korzyść rządu podziemnego i ustania pańszczyzny), przemysłowi zawdzięcza Królestwo Polskie to, że nie zostało całkowicie zniszczone.” Jeżeli *Gmina* nie dopowiedziała swej myśli, to każdy choć cokolwiek obznajmiony z historją, jawnie może widzieć, że kraj tutejszy zaczął szybko rozwijać swą pomyslną dopiero od czasu, jak traktaty wiedeńskie złożyły go z państwem ruskiem. Rząd ruski zaraz zwróciwszy troskliwą uwagę na nowo przyłączoną prowincję, nadał jej trwałą organizację wewnętrzną, postarał się rozwinąć oświatę, ulepszyć i zbudować komunikacje, zachęcać prywatną i społeczną przedsiębiorczość, jednym słowem, utworzył takie warunki, pośród których ruch ekonomiczny był naturalnym następstwem wewnętrznego porządku rzeczy. *Gmina* objaśnia ekonomiczną wyższość tutejszego kraju nad Galicją, za pomocą rozwoju w nim dwóch głównych gałęzi przemysłu, a mianowicie: fabrykacji cukru i fabrykacji sukna. „Tym sposobem właściciele ziemscy uprawiają zatem buraki i chodują owce, mając wszelką łatwość spieniężenia tych płodów.” Lecz korzyści cukrowników i fabrykantów surowych materiałów wtenczas tylko zachowują równowagę, jeżeli na pewnej przestrzeni istnieje nie jedna lub dwie wielkie fabryki, ale kilka w mniejszych rozmiarach; w przeciwnym razie, wydatki połączone z dalszą odstawą, zmniejszają procent czystego zysku dla obu stron. „Dla tego”, — powiada pismo lwowskie, — „galicyjskie fabryki założone na rozmiary tak ogromne, jak cukrownia w Tlumaczu, utrzymać się nie mogą dla braku płodów surowych; producenci bowiem odleglejsi, aby pokryć koszt transportu, musieliby żądać ceny wyższej, niż fabryka ofiarować może. W Królestwie Polskiem uniknięto szczęśliwie tego błędu. Cukrownie tam istniejące są średnich rozmiarów, przetwarzają dziennie około 1,000 korcy, a jak doświadczenie nauczyło, są najwłaściwsze; dla tej fabryki bowiem dostarczą potrzebnej ilości buraków grunta w promieniu mil trzech odległości, podczas gdy dalej położone już nie mogłyby produkować korzystnie.” Przy wyż wymienionych warunkach, dochód z buraków na jeden mórg wynosi według *Gminy* do 30 rsr. W obec pomyslnego biegu cukrownictwa w Królestwie, ekonomiczny ruch w Galicji ogranicza się dotychczas tylko na zakładaniu kredytowych instytucji i budowaniu kolei. „Wszelako są to środki wątpliwą jedynie przynoszące korzyść” — powiada *Gmina*, — „kredyt bowiem wtedy dopiero jest pożytecznym, gdy bywa użytym produktywnie, ułatwienie komunikacji zaś, jeżeli nie postępuje z niemi równocześnie rozwój przemysłu krajowego, przyczyni się niewątpliwie do zalanania kraju produktami zagranicznych fabryk, racem pójdzie ostateczna ruina naszych rękodziel, rolnictwo zaś nie podniesie się, będzie bowiem zawsze ograniczone na produkcję zboża, dla którego konsumentów szukać musi za granicą, będzie wywozem zboża wycieńczać grunt, a w miarę silniejszej konkurencji Rosji i Ameryki chylić się musi do upadku.” Przechodząc do fabrykacji sukna w Królestwie Polskiem, *Gmina* wyraża przekonanie, że trwałość i rozwój jej zupełnie są zabezpieczone przez systemat celno-protekcynny jakiego się trzyma państwo ruskie. Uznając roztropność i korzystność takiego systemu, *Gmina* wykazuje, że sama Anglja, która długo trzymała się cel protekcynnych, dopiero wtedy zaczęła propagować wolność handlu, kiedy jej wysoce wydoskonalonemu przemysłowi, przestała zagrażać jakakolwiekby konkurencja, i kiedy wprowadzanie bez cła jej produktów do innych krajów, mogło jedynie przynieść ogromne korzyści angielskiemu przemysłowi. Przedwczesne zaś wprowadzenie zasady wolnego handlu, w każdym kraju, który nie doszedł do wysokiego rozwoju ekonomicznego, według przekonania *Gminy*, na zawsze podkopuje przemysł miejscowy, a razem z nim i wszystkie podstawy wzbogacenia narodowego. „Silne wrażenie”, — powiada *Gmina*, — „na przybyłym z Galicji sprawie ta wszechstronność przemysłu krajowego w Królestwie Polskiem. Podczas gdy tutejszy galicyjski kupiec poleca towary swoje jako wiedeńskie, tam mówi tylko o warszawskich. Począwszy od przedmiotów powszedniego użytku aż do rzeczy zbytkowych, wszystkiego dostać można z krajowych fabryk.” Żeby uniknąć prawdziwego wyjaśnienia tutejszych postępów ekonomicznych, za pomocą rozumnej wewnętrznej organizacji, *Gmina* pociesza się tem, że „w Królestwie Polskiem zostało wiele śladów dawnej wzorowej administracji. Środki komunikacyjne mianowicie nie pozostawiają wiele do życzenia, odkąd do sieci bitych gościńców przybyło pięć linii drogi żelaznej, które z Warszawy wiodą do Wiednia, Petersburga, Terespoła, Bydgoszczy i Łodzi (wszystko to szczą-

ki dawnej administracji). Podatek gruntowy jest daleko niższy niż w Galicji; nie znano tam przeróżnych opłat, jakie obywatel austriacki co chwila ponosi. Przemysł Królestwa Polskiego mógłby częściowo upaść jedynie przez konkurencję Niemiec i Anglii, dopuszczeniu zaś takiej konkurencji własny interes Rosji najmocniej się sprzeciwia."

* (Wystawa fantów wielkiej loterii na korzyść ochrony Maryjskiej w Warszawie), będzie otwartą w domu Nr. 491 (nowy 9) przy ulicy Miodowej, w dniu 5 (17), to jest jutro w piątek, o godzinie 12-ej i trwać będzie do wtorku, codziennie od godziny 12-ej do 3-ej po południu. Ciągnięcie loterii odbędzie we wtorek, dnia 9 (21) b. m. o godzinie 10 1/2 przed południem, w sali loterii Banku Polskiego. Cena wejścia na wystawę w piątek i sobotę po kop. 15 od osoby, w niedzielę po kop. 10, w poniedziałek po kop. 5. Tamże nabyć można biletów na loteryję po kop. 25 i spis przedmiotów po kop. 5 za egzemplarz. Wszystkich fantów jest na sumę przeszło dziesięć tysięcy rubli, w tej liczbie 50 biletów 2-ej wewnętrznej 5% pożyczki.

* (Krajowa księga stad.) Oddawna między zajmującymi się hodowlą koni czuć się dawała potrzeba podręcznika, któryby na wzór zagranicznych ksiąg stadnych zawierał odpowiednie wiadomości o koniach rasowych. Dyrekcja towarzystwa wyciągów konnych w Królestwie Polskiem pragnąc zaradzić temu brakowi zaprosiła jednego z swych członków specjalnie z przedmiotem obeznanego do zredagowania *Krajowej Księgi Stad.* Obecnie gdy praca ta ukończona już została, Dyrekcja zamierzywszy ją drukować w ilości egzemplarzy odpowiadającej miejscowej potrzebie, uprasza osoby interesowane o wczesne zapisywanie się na żadaną ilość egzemplarzy. Przedpłatę w ilości rs. 6 przyjmuje kancelarja Dyrekcji przy ulicy Niecałej Nr. 5. Lista prenumeratorów umieszczoną będzie na końcu dzieła, które po wyjściu z druku w miesiącu styczniu roku przyszłego, bezzwłocznie zapisującym się podług ich adresu przesłane zostanie.

* (Kalendarz). Wróciliśmy tedy znowu do ciepła i błota — widocznie jesień w tym roku chce zastosować się ściśle do ram kalendarzowego istnienia swojego i nie wcześniej się skończy jak w dniu 22 b. m. Wczoraj pogoda dopisywała przez dzień cały — a dziś rano po nocy także pogodnej, horyzont choć chmurny, wyjaśnia się niekiedy.

— Przechadzając się w obecnej porze po ulicach Warszawy, możnaby zdziwicznie wkrótce od ciągłego widoku zabawek i cacek przeznaczonych na „gwiazdkę” lub kolędę dla młodzieńczego pokolenia naszego... Co kilka kroków wyglądają z okien wystawy, jakieś dziwaczne figurki, jakieś poruszane sprężynami zwierzątka, jakieś frygi kameleonowe, a w jednej z takich wystaw, cała lalka znacznej wielkości, ubrana z najkompletniejszym szykiem, nęci oczy przechodniów i staje się powodem opóźnienia dla młodych pensjonarek przechodzących tamtędy na lekcję. Są jednakże i takie zakłady, w których mieszczą się zabawki dla dzieci wszelkiego wieku — od niemowlęctwa aż do zgrzybiałości — i takie gromadzą największą liczbę gości: jakoż w istocie, około wystawy sklepu p. Wład. Bednawskiego przy ulicy Miodowej, trudno już precyzyjnie się teraz.

— Tymczasem jednak, zanim gwiazdka przybędzie, Warszawa oblatwia się ze sprawami wszelkiego rodzaju, a i z zabawami także. Szereg koncertów, tak świetny w tym roku, zakończy się również przed świętami jeszcze koncertem na dochód niezamożnych studentów w reductowej sali i koncertem p. Lotto w resursie kupieckiej.

— Wiersz p. Coopégo „Bezrobocie kowali”, powtórzone będzie przez J. Królikowskiego, podczas koncertu na dochód niezamożnych studentów.

— Jeden z takich przedświątecznych już koncertów, odbył się wczoraj, w sali resursy obywatelskiej. Koncertant (p. Sonnenfeld), znany zaszczytnie muzyk, zarówno kompozytor jak wykonawca, wczoraj dowiódł nam, że nawet wyższa i głębsza muzyka ma w nim niepospolitego adepta. Uwertura z opery „Alfred Wielki” i arja koncertanta na obój, odegrane na wczorajszym koncercie p. Sonnenfelda, przekonały o tem słuchaczy. Orkiestra w teatru pod doświadczonego kierownikiem (p. Münchheimerem) i kwintet smyczkowy złożony z artystów znanych z talentu i sumiennosci, krasnęły dzielnie instrumentalną część programu. W wokalne przyjęły udział: p. Leichnitz, która musiała aż trzy razy powtórzyć „Kolysankę” i p. Zabierzowski młody, pełen wielkich nadziei amator, który w obydwóch, odśpiewanych wczoraj arjach Verdi’ego, o-

kazał głos piękny, rozciągly i silny — a który też podobno niebawem usłyszymy na wielkiej scenie tujejszej w „Trawiacie.” Na powszechne żądanie słuchaczy, p. Zabierzowski powtórzył arję z „Violetty.” Publiczność nie zbyt licznie zgromadziła się na koncert wczorajszy, zawsze jednak, muzykalna część Warszawy, dość znacznie reprezentowaną była.

— Dziś wieczorem, o godzinie 6-ej, w teatrzyku dobroczynności, p. Feliks Beneweni będzie miał odczyt o „budowie fizycznej słońca.” Materja to ciekawa choć i niezbyt przystępna, zgromadzić jednak powinna licznych słuchaczy, raz z powodu, że dochód z prelekcji przeznaczony jest na ubogich, powtóre z uwagi, że około słońca cały jego system krążyć, volens nolens, musi.

— Ze warszawianie lubią zajmować się naturą i filozofją, dowodzi tego najlepiej drugie wydanie „Filozofji natury,” dzieła doktora Levittoux, którego pierwsza edycja tyle hałasu sprawiła w naukowym, a tyle dyskusji wywołała w krytycznym świecie. Wszelako drugie wydanie tego dzieła, znacznie powiększone i przejrane zostało.

— Wielki los w piątą klasie tujejszej loterii klasycznej, wyszedł w kantorze głównym M. Nelenka. Kto jednak jest szczęśliwym posiadaczem numeru 3611?.. dotąd nie wiemy.

— Trzecia prelekcja publiczna profesora Lewestama o „Literaturze dramatycznej i powieściowej”, w sali resursy kupieckiej, odbędzie się, dla przeszkód nieprzewidzianych, nie w przyszłą niedzielę, lecz w środę następną, dnia 22-go b. m., o godzinie wpół do 8-ej wieczorem.

— Na wystawę sztuk pięknych przybyło w tych dniach kilka portretów pędzla pana Hrazika, który po kilkunastu latach nieobecności, przybył do Warszawy.

— P. Władysław Lubiński, jest rzeczywiście nieustrudzonym wirtuozem! Co dnia prawie dochodzą nas wieści o dawanych przez niego koncertach w prowincjonalnych miastach i obecnie znowu dowiadujemy się, że w dniu onegdajszym młody ten artysta grał na swoim koncercie w Lublinie.

— Jedna z najzdolniejszych artystek teatrów prowincjonalnych, panna Podolska, ofiarowała niedawno cały dochód z swojego benefisowego przedstawienia w Petrokowie, na opłacenie wpisu szkolnego za niezamożnych uczniów. P. Podolska należy obecnie do składu trupy p. Carmantrant’a.

— W dniu onegdajszym, w cyrkułe Jerozolimskim, Ewa Brodowska, żona żołnierza dymisjonowanego, w domu pod Nr. 1188 zamieszkała, lat 41 wieku licząca, znana z nałogu pijaństwa, nagle zmarła.

— W cyrkułach Jerozolimskim i Sobornym, Wiktorja Jasińska, córka ogrodnika, w domu Nr. 1390b zamieszkała, lat 30 licząca i Karolina Potabska, lat 43 licząca, niezamężna, pod Nr. 269 zamieszkała nagle zmarły. W celu wyprowadzenia śledztwa o wypadkach tych dano znać sądowi.

— W cyrkułe Łazienkowskim, na ulicy Czerniakowskiej, Wojciech Michrowski, włościanin wsi Wolanowa, obwinął siebie o lewą rękę lejece i gdy koniec takowych zwieszony wkroczył się w kolo, Michrowskiemu wyrwane zostały dwa palce u wspomnianej ręki. Michrowski po opatrzaniu ręki odjechał do domu.

— W cyrkułe Jerozolimskim, w domu pod Nr. 1227, pozostawiono w mieszkaniu czworo dzieci, czeladnika piekarskiego Gebaura, bez nadzoru, z tych najstarszy 6-letni chłopiec przysunął do palącego się pieca stół, na którym wisiały dwie dziecinne koldry, w skutku czego, jedna z takowych zatliła się, lecz szzerzeniu się ognia przez sąsiadnich mieszkańców zapobieżono.

* (Oświetlenie). Latarnie gazowe miejskie, poczynając od dziś, to jest 4 (16) b. m. do 10 (22) t. m. włącznie, powinny być zapalane o godzinie 4-ej minut 15 wieczorem, a gazone o godzinie 11-ej wieczór.

* *Kursa monet zagranicznych w Warszawie.*
Za talar wczoraj rs. 1 kop. 21 1/2 dziś rs. 1 kop. 21 1/2.
Za frank „ „ — „ 33 1/2 „ „ — „ 33 1/2.
Za złoty reń., „ „ — „ 67 „ „ — „ 67.

N.B. Wiadomość ta nie pochodzi z urzędowego źródła i może tylko służyć za wskazówkę.

— (Obchód jubileuszu). Czytamy w *Rus. Inwalidzie*: „Dnia 28 listopada (10 grudnia), o godzinie 5 1/2 po południu, wszyscy kawalerowie orderu św. Jerzego i osoby posiadające broń złotą, zgromadzili się w salach pałacu Zimowego. Wspaniałe sale pałacu Cesarskiego, przyozdobione z przepychem prawdziwie monarszym i świetnie oświetlone, zgromadziły 1,050 gości zaproszonych na ucztę monarszą. W sali św. Jerzego, w galerji wojskowej i w sali herbowej, ustawione były stoły obiadowe wspaniale nakryte, zastawione masą najpiękniejszych sreber i kryształów i zalane blaskiem

oslepiającym. W sali św. Jerzego zastawione były stoły dla Ich Cesarskich Mości, dla Osób Najdostojniejszej Rodziny i dla starszych kawalerów orderu św. Jerzego; w galerji wojskowej i w sali herbowej znajdowały się stoły przeznaczone dla innych osób zaproszonych na uroczystą ucztę walecznej rodziny kawalerów orderu św. Jerzego. W sali św. Jerzego, naprzeciw wejścia z galerji wojskowej, znajdował się wspaniale wykonany portret Cesarzowej Katarzyny Wielkiej; portret ten przeniesiony został z ermitażu do sali św. Jerzego z rozkazu Najjaśniejszego Pana. U stóp portretu Cesarzowej, na osobnym piedestalu, znajdowały się oznaki orderu św. Jerzego klasy 1-ej, które włożyła po raz pierwszy na Siebie Najdostojniejsza Założycielka orderu, jak raz na 100 lat przed uroczystością terażniejszą. Na chórach sali św. Jerzego znajdowali się muzycanci pułku preobrażeńkiego lejbgwardji i śpiewacy dworscy; w samej zaś sali umieszczona była kapela pułku kawalergardów. W sali herbowej znajdowały się kapele pułków konnego i izmajowskiego lejbgwardji, o. az śpiewacy pułku preobrażeńkiego lejbgwardji. O godzinie 6-ej min. 10, rozlegające się w sali dźwięki uroczyste hymnu narodowego, zawiadomiły o wyjściu Najjaśniejszego Pana z Jego apartamentów. Jego Cesarzowska Mość, postępując razem z Najjaśniejszą Panią, przez salę herbową i galerję wojskową, raczył wejść do sali św. Jerzego. Po zbliżeniu się do stołu, Jego Cesarzowska Mość raczył pozostawić zaszczyt odprowadzenia Najjaśniejszej Pani na wyznaczone dla Niej miejsce, jego wysokości księciu pruskiemu Albertowi, Sam zaś raczył zająć miejsce przy stole, naprzeciw portretu Wielkiej Założycielki orderu św. Jerzego. Podczas uczyty uroczystej, zadziwiającej swą wspaniałością i wytwornością akcesorjów, kapele pułków preobrażeńkiego i kawalergardów lejbgwardji, w liczbie innych utworów muzycznych charakteru narodowego i wojennego, wykonały, zaraz po hymnie narodowym, pieśń staroruską „Слава,“ uwerturę i „Славься” z opery „Жизнь за Царя,“ pieśń uroczystą z czasów Cesarzowej Katarzyny: „Громъ побѣды раздавался,“ oraz marsze: ogólny wojenny, izmailski, borodyński, kulmski, paryzki, kaukazki i gerzel-aulski. Ku końcowi obiadu, Jego Cesarzowska Mość, uniósłszy do góry puhar wiatowaty, wniósł toast za zdrowie kawalerów orderu św. Jerzego, przyczem w krótkiej mowie raczył wyrazić, że powtarza Swe podziękowanie za waleczną ich służbę i przekonany jest, że tak oni, jak również przyszłe pokolenia naszych wojowników, jak skoro wydarzy się do tego sposobność, odznaczą się nowymi czynami waleczności na chwałę Rosji! Te tak wielce łaskawe wyrazy Najjaśniejszego Pana, wywołały jednomyślne „hura”, które rozlegało się długo przy dźwiękach „marszu preobrażeńkiego”, przyczem dawał się słyszeć długi szereg salw z dział twierdzy petropawłowskiej. Następnie Jego Cesarzowska Wysokość Wielki Książę Michał Mikołajewicz wniósł w imieniu wszystkich kawalerów orderu św. Jerzego toast za zdrowie Najjaśniejszego Pana. Grzmiący okrzyk „hura”, który rozległ się przy tym drogocennym dla całej Rosji toaście, wy-dawał się odgłosem nietylko obecnych, lecz całej armji ruskiej, całego narodu ruskiego; dźwięki hymnu narodowego, które towarzyszyły temu serdecznemu wynurzeniu miłości i przychylności dla Monarchy, zagłuszone zostały pełnemi zapału okrzykami, które przytłumiały dźwięki kapel wojskowych, i dopiero po ustaniu okrzyków płynących z duszy jako odpowiedź na toast serdeczny, motyw melodyjne hymnu narodowego, jako modlitwa całego ludu za swego Cesarza - Oswobodziciela, zakończyły godnie ten pełen zapału wybuch uczuć najwaleczniejszych przedstawicieli naszej dzielnej armji. Po skończeniu uczyty uroczystej, Ich Cesarzskie Moście raczyli przejść do białej sali. Najjaśniejszy Pan raczył wezwać tu kawalerów orderu św. Jerzego starszych klas i przedstawić ich Najjaśniejszej Pani, która raczyła wypytywać o służbę osoby uszczęśliwione tak łaskawymi względami. Następnie Ich Cesarzskie Moście raczyli udać się do apartamentów wewnętrznych, wśród okrzyków „hura”.

* (Przedstawienie). *Gazeta Wiest* pisze: W dniu uroczystego obchodu stułetniej rocznicy orderu św. Jerzego, 26 listopada o godzinie 8-ej wieczorem, dany był w wielkim teatrze spektakl galowy. Przy ukazaniu się w łoży rodziny Monarszej, Najjaśniejsi Państwo powitani byli jednogłośnie okrzykami „hura”, poczem orkiestra odegrała hymn narodowy. Podczas antraktu, Ich Cesarzskie Moście z członkami familji Monarszej raczyli pić herbatę w osobnym pokoju gościnnym, do którego zaproszeni byli niektórzy członkowie ciała dyplomatyczne-

go. Prócz tego dla znajdujących się w teatrze, przygotowany był w salach teatralnych bufet z herbata i deserem. Po ukończeniu widowiska, złożonego z opery „Córka Regimentu”, w której brali udział: pani Adelina Patti i p. Calzolari, i z 4-go aktu baletu „Lilja”, pełne zapachu „hura” towarzyszyło wyjściu Najjaśniejszych Państwa z teatru. Niezliczony tłum ludu, oczekujący wyjazdu Najjaśniejszego Pana z teatru, powitał Jego Cesarską Mość żywymi okrzykami „hura”, które dawały się słyszeć na wszystkich ulicach, któreimi Najjaśniejsze Państwo przejeżdżało racyli. Wielki teatr i cała droga do pałacu Zimowego, oraz główne gmachy na placach Admiralicji i Pałacowym rześciście były oświetlone; pośród wyobrażeń znaków orderowych, jaśniały cyfry Ich Cesarskich Mości.

* (Bal). Podług doniesienia gazety *Gołos*, 27 listopada dany był w salach mikołajewskiej akademii inżynierji świetny bal. Sama powierzchowność gmachu akademii tego wieczora była nader efektowna; cały zamek inżynierji jaśniał ogniami; z każdego goja okna lało się jasne światło; główna brama otoczona była podwójnym rzędem płomieni gazowych; nad bramą jaśniała cyfra Jego Cesarskiej Mości; po drodze wiodącej do tej bramy od pawilonów inżynierji, ciągnęły się dwa rzędy ogromnych gwiazd gazowych. Wszystko to razem tworzyło zachwycający, bajeczny widok. Zjazd gości był bardzo wielki, jak można wnosić z ilości powozów stojących koło zamku, których było najmniej 800. Dwie wielkie sale akademii (mające przestrzeni około 160 sąż. kw.), w których tańczono, zaledwie pomieścić mogły półtora tysiąca zaproszonych gości. Gospodarze balu starali się go uczynić świetnym; sale były przyozdobione wspaniale i gustownie; oprócz tysiąca świec, oświetlone były dwoma słonicami elektrycznymi; trzy bufety obficie były zaopatrzone; dwie orkiestry: Ladowa i bataljonu saperów gwardji, grały w dwóch salach. Bal ten zaszczylił swą obecnością Najjaśniejszy Cesarz, Wielcy Książęta Konstanty Mikołajewicz i Mikołaj Mikołajewicz z Małżonką, Michał Mikołajewicz, Włodzimierz i Aleksy Aleksandrowicze i Mikołaj Mikołajewicz Młodszy (w uniformie junkra mikołajewskiej szkoły inżynierji); prócz tego na balu znajdowali się książę Meklemburg-Strelitzki, książę Hesko-Darmstadtzki, generał-feldmarszałek hrabia Berg, książę Suworow, generał-adjutant Kotzebue i poseł pruski książę Reus. Tańce rozpoczęły się o godzinie 9^{1/2}; w nich brali udział Wielcy Książęta Mikołaj Mikołajewicz Starszy, Mikołaj Mikołajewicz Młodszy i Włodzimierz Aleksandrowicz. Najjaśniejszy Cesarz raczył przyjechać na bal o godzinie 10^{1/2} w towarzysztwie księcia Darmstadtzkiego. Na spotkanie Jego Cesarskiej Mości pospiechali Wielki Książę Mikołaj Mikołajewicz, generał-adjutant Totleben i zwierzchność akademii; na schodach Jego Cesarską Mość powitały panie Totleben i Tidebel. Najjaśniejszy Pan raczył zabawić na balu do godziny 11^{1/2}. Tańce trwały potem do godziny 3-iej z rana i zakończyły się mazurem. Na balu znajdowało się wielu wojskowych zagranicznych. Świetności balu dodawały uroku bogactwo i piękność toalet damskich, z których wiele było ubranych w brylanty. Bal ten zakończył uroczystości akademii z powodu pięćdziesięcioletniego jej jubileuszu.

KOESPONDENCJA DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Paryż, 8 grudnia.

Renta idzie w górę; kurs jej doszedł obecnie do 72 franków 90 centymów, albowiem panuje przekonanie, że rząd parlamentarny został przywrócony we Francji. Wiadomo, a przynajmniej wyobrażają sobie — co wychodzi na jedno, — że pokój nie zostanie odtąd naruszony, chyba że cały naród żądać będzie wojny. Rząd parlamentarny oznacza także porządek wewnątrz kraju; burza, która srożyła się na ulicy, przeniosła się do wyższych sfer parlamentu; na takiej wysokości, przedstawia ona widowisko i przestaje być groźbą. Wszystko to jest zdaniem naszym rezultatem nowego ducha ożywiającego ludność paryżką, która stała się nieprzyjaciółką wybrzyków szalonych i nie chce mieć za przewodników ludzi gotowych wysadzić statek w powietrze.

Od czasu amnestji udzielonej przez cesarza Napoleona 15-go sierpnia r. b., nie było procesu prasowego. Korzystając przeto ze wspaniałomyślności monarchy, niektóre dzienniki przedsięwzięły wojnę zawziętą przeciw rządowi cesars. i poważyły się nawet znieważać cesarza Napoleona, cesarżowę i księcia następcę tronu. Jeden z takich dzienników, *Rappel*, wzywał jawnie żołnierzy do wypowiedzenia posłuszeństwa zwierzchnikom i do rokoshu. Inny dziennik, *Pere Duchêne*, rzucił niegodną potwarz na cesar-

żową, podczas gdy *Universel* ogłosił krytykę gwałtowną z powodu śmiechu, z jakim przyjęto imię Rochefort'a przy otwarciu izb. Trzem tym dziennikom wytoczono procesa, i takż sam los spotkał gazety *Paris*, *Messenger de Paris*, *Journal des chemins de fer*, *Journal des affaires*, które otworzyły swe szpalty dla zamieszczenia ogłoszeń o loterji, na którą nie uzyskano upoważnienia od rządu.

Cesarżowa Eugenia wróciła ze swej podróży na Wschód. Osoby z jej orszaku są niezadowolone: spodziewały się one otrzymać od sultana orderzy ozdobione brylantami, lecz wszystko skończyło się na uściśnieniu ręki, z dodaniem do tego po kilkakrotnie formuły powitania: *salamalek*. Co się tyczy cesarżowej, przywiozła ona z Egiptu wielbłąda białego i małpę, które oddano do ogrodu aklimatyzacyjnego i które nie są bynajmniej zadowolone ze zmiany klimatu. Mamy obecnie — 5 stopni Réaumura, co już znaczy bardzo wiele, albowiem w Rosji dają się widzieć mrozy, lecz tu czujemy takowe dotkliwie z naszymi nędznymi kominkami, tak dalece, że pewien francuz, który jest moim przyjacielem i który mieszkał przez pewien czas w Rosji, zamierza opuścić Paryż i udać się do Petersburga dla przepędzenia tam zimy.

Opowiedziano mi zabawną historję, dającą jasne wyobrażenie o stopniu wykształcenia niektórych miorów francuzkich. Jeden z tych urzędników był niedawno w Paryżu, gdzie kupił wspaniały chronometr. Po powrocie do swego miasta, wydał on polecenie, ażeby zegary miejscowe uregulowane zostały podług jego chronometru. — Lecz — odpowiedział mu pewien sceptyk — godzina zastosowana do horyzontu paryżkiego, nie jest tąż samą co u nas godzina, mamy bowiem inny południk. — Na to mer rozniewany odpowiedział: Co tam pleciecie z waszym południkiem! Dowiedźcie się, że mój chronometr kupiony został w Paryżu, gdzie rezyduje cesarz. W jednym tylko Paryżu jest południk, Paryż bowiem jest stolicą, południki zaś nie są stworzone dla naszych miasteczek, i jeżeli sprzeciwiacie się raz jeszcze, każę was aresztować.

Nasi wychodźcy przyzwyczaili się tak dalece mistyfikować cały świat, że dają dotąd tego dowody. Pewien hrabia Poniński założył w Lipsku towarzystwo spirytystów. Za opłatą 10 talarów, można wywołać ducha każdego nieboszczyka i rozmawiać z nim. Jak skoro hrabia przyjedzie do Paryża dla robienia takich doświadczeń, zażądamy od niego, ażeby Kopernik powiedział nam, co myśli o takich spirytystach i mistyfikacjach. X.

Austria i ziemie słowiańskie

* (Mowa tronowa), którą cesarz austriacki otworzył 13-go b. m. sesję rady państwa, jest dokumentem znacznej doniosłości. Oddaje ona słusność tym, którzy twierdzili, że rząd terazniejszy zamierza zaprowadzić wielkie zmiany w stworzonym tylko co przez niego dziele konstytucji. Mowa tronowa wskazuje na wielkie zadania, które pozostają jeszcze do rozwiązania ze względu na zmiany zaprowadzić się mające w konstytucji, i przyznaje nawet, że doświadczenie dotychczasowe przekonało, iż zmiany w konstytucji są pożądane. Jakiego mają one być rodzaju, wykazuje bliżej ustęp mowy tronowej, w którym powiedziano, że słusnym jest żądanie niektórych krajów, regulowania swych stosunków w sposób samoistny, i że nie należy sprzeciwiać się temu żądaniu dla widoków samolubnych. Mowa tronowa przyznaje przeto po prostu, że rząd chce dołożyć wszelkich starań dla osiągnięcia porozumienia z Czechami i Galicją. Jako droga stosowna do rozwiązania tego zadania, wskazana jest w sposób niemniej wyraźny zmiana prawa wyborczego. Ze sposobu wyrażania się z mowy tronowej powzięć można wyobrażenie o tem, jak ciężko było rządowi porobić ustępstwa powyższe, do których atoli został on zmuszony ogólnym położeniem państwa. Wzmianka o powstaniu dalmackim przyczynia się także do spotęgowania tego tonu mowy tronowej. Rząd widzi jasno, na jaką opozycję natrafi jego polityka ze strony właśnie dotychczasowych tak zwanych przyjaciół konstytucji. Ostatnie artykuły gazety *Neue freie Presse*, oraz oświadczenia złożone w sobotę przez prezesa izby panów, nie pozostawiają żadnej pod tym względem wątpliwości. (*Nordd. A. Z.*)

* (Wyjazd cesarza. *Wiedeń*, 14 grudnia. Cesarz wyjechał wczoraj do Budy. (*Wien. Z.*)

Francja.

* (Przesilenie ministerjalne). *France* z d. 13 grudnia pisze: Znajdujemy się znowu w obec zupełnego przesilenia ministerjalnego i powinniśmy zdaniem naszym przytoczyć pogłoski obiegające w

najlepiej poinformowanych sferach politycznych. Wczoraj wieczorem o godz. 5 odbyła się narada ministrów. Sądzą, że to nadzwyczajne zwołanie rady miało całkiem inną kwestję na celu, a nie kwestję obwieszczeń sądowych. Na zgromadzeniu tem ministrowie mieli znowu złożyć swoje teki do rozporządzenia cesarza. Hr. Daru, który wezwany był pierwszy raz w sobotę do Tuileries, powołany tam został znowu na kilka godzin przed zebraniem się rady. Przy tem nowem widzeniu się cesarza z deputowanym, była mowa o utworzeniu gabinetu złożonego z żywiołów należących do środka prawej i do środka lewej strony. Trudności jednak, których rodzaju nieumiemy dokładnie wskazać, stanęły na przeszkodzie tej kombinacji. W godzinę potem przywołany został z kolei p. Emil Ollivier, i cesarz miał go zapytać, czy zgodzi się na wstąpienie do gabinetu, jeżeli w nim pozostanie p. Forcade. Niewiadomo, jaka była odpowiedź deputowanego Varu. Wkrótce zapewne stanie się wiadomem, jakie kombinacje przeważą. Dzisiejsze posiedzenie zresztą może wywrzeć stanowczy wpływ na rezultat sprawy, na który w każdym razie niepotrzeba będzie długo czekać. Przypisują niektórym deputowanym zamiar podniesienia w izbie kwestji ministerjalnej, bądź to ze względu obwieszczeń sądowych, bądź też przez wystąpienie wprost z interpelacją. Informacje te i pogłoski są obecnie przedmiotem komentarzy, i spodziewają się, że rząd da dziś objaśnienia w izbie deputowanych, albo też jutro w *Journal officiel*.

* (Kwestja soboru.) Przedstawiona w księdze niebieskiej postawa rządu francuzkiego względem soboru, znajduje objaśnienie w zakomunikowanej w księdze żółtej nocie okólnikowej księcia Latour d'Auvergne do reprezentantów Francji zagranicą. Nota pomieniona obejmuje dowodzenia, że zasada wolności sumienia, która od czasów reformacji znalazła także w państwach katolickich uznanie, zmieniła stosunek państw do stolicy apostolskiej w ten sposób, że ich interesa nie są już zespolone tak ściśle jak niegdyś, i że przeto reprezentowanie państw na soborze nie wydaje się już niezbędnem. (*Nordd. A. Z.*)

Turcja i ziemie słowiańskie.

* (Firman sułtański). Podług *Ind. belge*, ostatni firman sułtański do wice-kroła Egiptu, z ominięciem zwykłej formuły wstępnej, brzmi jak następuje: „Zbytecznym byłoby mówić, jak wielką jest moja troskliwość o pomyślny wzrost ważnej prowincji Egiptu, o zwiększenie dobrobytu i o bezpieczeństwo jej mieszkańców. Jakkolwiek zwracam jak największą uwagę na nietknięte utrzymanie przywilejów przyznanych administracji egipskiej, pomimo to, obowiązkiem jest moim dopilnować jednocześnie dokładnego wypełniania zobowiązań tej administracji, tak względem mojej korony, jak również względem mieszkańców prowincji. Stosownie do tego, przyjąłem wyjaśnienia, które dałeś, i zobowiązania, których podjąłeś się w przedmiocie broni i statków wojennych, jak również co do stosunków zagranicznych prowincji, które to wyjaśnienia objęte były listem, napisanym przez ciebie pod datą 10-go Dszemsi-ut-ewel 1286, jako odpowiedź na list pisany z mego rozkazu monarszego przez mego wielkiego wezyra pod dniem 18 Rebuil-akhir 1286. Tymczasem stan finansów stanowi kwestję żywotną dla całego kraju. Jeżeli ogół podatków przewyższa środki opodatkowanych, lub jeżeli dochody z podatków, zamiast tego, ażeby były obracane na potrzeby rzeczywiste kraju, trwonione są na wydatki bezowocne, w takim razie, można narazić się bezwzględnie na nieobliczone straty i niebezpieczeństwa. Wypływa ztąd dla monarchy kraju obowiązek święty i nieprzedawniony, starannego dopilnowania tego ważnego przedmiotu; ażeby zaś nie mogło już być pod tym względem żadnej wątpliwości, ani żadnego złego zrozumienia, postanowiłem dać następujące wyjaśnienia, które mają być podane do wiadomości powszechnej. Zgodnie z warunkami zasadniczymi, stanowiącymi podstawę terazniejszej administracji Egiptu, wszystkie podatki i opłaty mają być wymagane i pobierane w moim imieniu. Nie mogę przeto w żaden sposób dać mego przyzwolenia na to, ażeby dochody pochodzące z tych podatków, używane były na co innego, jak tylko na rzeczywiste potrzeby kraju, lub ażeby mieszkańcy tego ostatniego obciążeni byli nowymi podatkami bez legalnej podstawy i bez uznanej niezbędności. Stanowczą przeto wolą moją jest, ażeby twoja nieustanna gorliwość i pieczołowitość skierowaną została do obu tych ważnych celów, oraz do niezbędności, ażeby moi poddani egipscy traktowani byli zawsze sprawiedliwie i słusnie. Nie mogę również, ze względu na to, że pożyczki zagraniczne obciążają na długie lata dochody kraju, zezwolić na to, ażeby z dochodów tych

